

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

І. Михасюк, Б. Косович

*Львівський національний університет імені Івана Франка
79008 м. Львів, проспект Свободи, 18*

Досліджено особливості та напрями державного регулювання сучасних тенденцій розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Визначено сучасні виклики у державних регулятивних процесах розвитку підприємництва та електронного діловодства. Розглянуто політичні та соціальні реалії вітчизняного сьогодення, екстремальні умови його розвитку, стабілізаційні заходи держави, входження діджиталізації в українське середовище, захищеність інтересів суб'єктів господарювання, розвиток військово-промислового комплексу (ВПК) в умовах російської агресії та необхідність посилення розвитку підприємництва (зокрема, малого інноваційного). Обґрунтовано важливість держави у забезпеченні інституцій фінансування та гарантування експорту. В статті запропоновано заходи для вирішення проблем, які сформувались у зовнішній торгівлі України, посилення ролі фондового ринку та біржової діяльності.

Ключові слова: *державне регулювання розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; електронна держава, інноваційне підприємство, діджиталізація.*

Створення «електронної держави». Яка кінцева мета сучасних тенденцій? Звести державне регулювання економіки до роботи на мобільному пристрої. Діджиталізація економічних процесів, створення «електрон Д», тобто вмістити всю державу в один смарт чи гаджет. В Україні вмістити всю державу в один смартфон ускладнюється масштабом самої країни стосовно об'єднання самих баз даних. Тому на початкових етапах документообіг відбуватиметься шляхом дублювання електронного й паперового діловодства. І взагалі, будувати «країну в смартфоні» з нуля вимагає тривалого часу та безпекового рівня регулювання. Практично усі процеси в «електронній державі» автоматизовані та відкриті, тобто мають бути в дуже близькій інформаційній досяжності для розгляду та їх оцінювання. Кожен громадянин маючи доступ до Інтернету може завжди визначити, коли буде запущено новий лоукостер в улюблену країну (робота Міністерства інфраструктури України), як швидко і за які гроші буде відремонтовано об'єкт (наприклад, площу Двірцеву головного залізничного вокзалу у Львові), он-лайн реєстрація та інші питання. Відкритість державних органів всіх рівнів (не лише уряду, але й судової та законодавчої гілок влади), говорить про те, що можна буде поставити питання будь-якому органу влади, і не можна не отримати вчасно відповідь. «Електронна держава» забезпечить прозорість дій та контроль за будь-якою операцією.

Рівень, на якому знаходиться Україна, щодо запровадження електронної країни, за даними ООН, яка двічі на рік проводить дослідження та публікує рейтинг країн з індексу розвитку електронних державних сервісів, у 2018 році Україна займала 82-ге місце [1]. Сказати, що позиція країни погана або хороша, не можна, але всього кілька років тому, Україна була на 32-му місці та опустилась в рейтингу тому, що інші країни дуже швидко піднімаються. Зазвичай, перша десятка країн достатньо стабільна – Великобританія, Данія, Австралія, Фінляндія, Сінгапур, Японія та Німеччина. Важливо розуміти, якщо у громадянина в кишені немає механізму, котрий ідентифікує його в Інтернеті – у нього немає можливостей користуватися більшою частиною послуг електронної держави. І поки в Україні не буде високого рівня проникнення цього механізму серед населення, неможливо говорити про масове впровадження електронної держави [1].

На сьогодні уряд поки-що використовує традиційні методи управління економікою, в тому числі і в сучасних тенденціях розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Йдеться, зокрема про: прогнозування на макро- і мікро рівнях; державне регулювання розвитку і реформування підприємництва в умовах глобалізації; головні важелі та методи державного регулювання підприємництва, торгівлі і біржової діяльності; антикризове фінансове управління у підприємстві; конкурентоспроможність підприємства та товарів на міжнародному рівні; впровадження енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій; розвиток інноваційних проектів та ряд інших.

У світі вже сформувались основні моделі електронного уряду, зокрема:

Континентально-європейська, орієнтована на потреби громадян-користувачів. Для цієї моделі характерні наддержавні інституції, чії рекомендації мають використовуватись всіма країнами ЄС.

Англо-американська модель реалізована у США, Канаді, Великій Британії. Її особливості – створення інформаційної супермагістралі, що забезпечує громадянам вільне одержання інформації про державне управління. Ці держпослуги відкриті і прозорі.

Азіатська модель скерована на задоволення інформаційних потреб населення та впровадження ІТ-технологій у систему культури й освіти.

Перехідна модель скерована на підвищення ефективності державного та місцевого управління, вільний доступ до інформації та держпослуг через спеціальний урядовий портал.

Проведення в електронний вигляд держпослуг не включає втілення неефективних і застарілих нормативних документів, їх скасування, корекцію й розробку нових законів, наказів.

Головна небезпека цих всіх спроб цифрової трансформації (діджиталізації) – будувати «країну в смартфоні» – починати з нуля. Тому на сьогодні у підприємстві поки-що використовують серед іншого бізнес-планування, – управління змінами у підприємстві. Посилення екстремальних умов в українському державному регулюванні, сприятиме зростанню проблем інноваційної інтеграції, яка набуває глобалізаційного виміру. Починає формуватися глобальна інноваційна економіка. Впровадження нової техніки вимагає від держави відповідних стимулів розвитку виробництва. Управлінські рішення такого роду ведуть до зміни конкурентних позицій. Це все повинно бути скеровано сьогодні, насамперед, в бік посилення ВПК-оборона державних інтересів. На першочерговий план слід виносити забезпечення обороноздатності України, інтенсивний розвиток підприємств ВПК. Держава

повинна забезпечити неможливість обмеження конкуренції, поставити монополії під контроль та формувати конкурентне середовище.

Сьогодні в умовах війни з російським окупантом, українська влада повинна розробити довготермінове управління державним зовнішнім боргом та навчитись управляти цим боргом, зокрема: навчитись обслуговувати борг; здійснювати адміністративні заходи щодо припинення відтоку капіталів країни; контролювати експортні ціни; здійснювати повернення валютної виручки бартером у зовнішній торгівлі; запроваджувати жорсткі та прозорі митні процедури; побороти контрабанду та розрахунки через офшорні зони. Уряд повинен лібералізувати короткотермінові відстрочки. Перелив капіталу слід контролювати за допомогою фіскальних та монетарних чинників.

Фінансові ринки можна лібералізувати за умови підтримки міжнародних фінансових інституцій. Україна, як і країни, які підтримують фінансову ліберальність, посилюють «мікродиктатуру», тобто зміцнення фінансів підприємств усіх форм власності. Тісна співпраця з МВФ як джерелом поповнення бюджету, виступає як гарант для зовнішніх кредиторів. Але, щоб МВФ міг надати кредит країні, він повинен почути від кредиторів, що в цій країні є труднощі, які визнаються кредиторами, що ця країна проводить реформи.

Основна система середньострокового бюджетного планування – спрямування фінансових ресурсів держави відповідно до її стратегічних пріоритетів, зокрема захист від тиску поточних змін, підвищення стійкості державних фінансів та посилення фіскальної дисципліни. Це посилення досягається шляхом обмеження бюджетних асигнувань і фактичних видатків у майбутньому граничними значеннями відповідно до фіскальних цілей розвитку, здійснення антикризових програм.

Стабілізаційні заходи держава повинна розробляти з урахуванням таких параметрів національної економіки:

- 1) діагностувати основні джерела та причини інфляції;
- 2) стан державних фінансів та внутрішнього ринку капіталу;
- 3) технологічний рівень виробничої бази, стимулювання підприємницької активності у високотехнологічних та стратегічних галузях, які є драйверами розвитку національної економіки в умовах постіндустріальності;
- 4) ступінь диверсифікації та конкурентоспроможність вітчизняної продукції на міжнародних ринках;
- 5) характер економічних та валютно-фінансових труднощів;
- 6) створювати можливості розвитку пріоритетних галузей і виробництв, які забезпечують розвиток прогресивних процесів та структурних зрушень у національній економіці;
- 7) стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності;
- 8) заохочення розвитку експортного потенціалу країни;
- 9) захист національного товаровиробника через впровадження засад економічного націоналізму;
- 10) заохочення підприємництва на основі критеріїв економічної ефективності та соціально-економічної значущості.

Ще на початках становлення незалежності України, наші консультанти з країн ЄС, США, Канади нав'язували нам модель – якнайшвидше витіснити державне регулювання з економіки. Але ж лише сильна і незалежна від тиску грошових інтересів виконавча влада повинна і може успішно виконати стабілізаційний план. Проте така влада може домогтися успіху лише тоді, коли основна частина

економічно активного населення готова йти на значні жертви і поступки. В Україні ці жертви є марними через нечесність, корупцію, некомпетентність, державної влади, відсутність потрібної правової бази. Перехідний період ставить особливо високі вимоги до рівня професіоналізму урядових структур, регуляторних заходів.

Розвиток українських підприємств в сучасних екстремальних умовах є непередбачуваним. Серед керівників підприємств посилюється занепокоєння щодо екзистенційних загроз – від геополітичної нестабільності до кібербезпеки, ці занепокоєння переростають у серйозну стурбованість щодо невизначеності та нестабільності у сьогоdnішньому бізнес-середовищі. Бізнес-моделі, що лишалися дієвими упродовж десятиліть, нині, через поширення проривних цифрових технологій, чимдалі втрачають актуальність, і керівникам доводиться руйнувати традиційні бізнес-моделі, укорінені в їхніх організаціях, для того, щоб отримувати доходи від нових напрямків, пов'язаних з цифровою сферою. Подолання серйозних викликів, що постають перед керівниками, потребує регуляторних заходів та інноваційних рішень.

Сучасне підприємництво в Україні повинно спиратися на знання та компетентність кожного працівника, його освіту, базу навиків для ухвалення проривних інноваційних рішень та використання можливостей для росту. Це стосується, насамперед, розвитку інноваційного виробництва, яке потребує посилення державного стимулювання та фінансування в наукове виробництво. Мотивація до сучасних знань залежить від наявної стійкої організаційної культури на підприємстві, сприятливого морального клімату в колективі.

На особливу увагу заслуговує розвиток малого інноваційного підприємництва (МІП), його маркетингової складової, яка включає: використання наявних баз знань на практиці; застосування їх у конкретному середовищі; аналіз макросередовища підприємства та зіставлення можливостей підприємства з реально існуючим попитом на продукцію; генерування креативних рішень та формування проривних технологій. Комунікація знань підприємства передбачає взаємодію його знань з вимогами споживачів і створення конкурентної переваги задля задоволення нових вимог споживачів продукції.

Мале інноваційне підприємництво сприяє швидкій комерціалізації результатів дослідження і розробок, адаптації до зміни умов в усіх сферах діяльності. Сучасні інформаційні технології дозволяють істотно змінити саму модель функціонування різних структур, забезпечити доступ малого підприємництва (МІП) до нових видів діяльності.

МІП не мають ототожнюватись з МП, які здійснюють інші види економічної діяльності. Адже, діяльність МІП спрямована на отримання приросту від проведення науково-дослідних робіт. Результатом проведеної науково-дослідної роботи є створення нової конкурентоспроможної продукції покликаної істотно поліпшити умови виробництва, життя людини.

Останнім часом Україна уже просунула свої товари в усі доступні ніші країн ЄС, в яких продуктових товаровиробників користується попитом. Вітчизняне підприємництво має значний потенціал реалізації за окремими несистемними контрактами. Проте не всі продовольчі товари можуть пробитися на нові зовнішні ринки і це вимагає від держави запровадження фінансових механізмів стимулювання розвитку вітчизняного бізнесу у напрямку підвищення якості та відповідності міжнародним стандартам.

Вітчизняний досвід реформування економіки свідчить, що не можна розраховувати на те, що ринок сам усе залагодить, тому що ринки не завжди діють

ефективно, особливо у суспільному виробництві. Тому роль державного регулювання економічних процесів розвитку підприємництва України повинна бути набагато вища, ніж у вже ринково-розвинених країнах Заходу, оскільки наша держава ще, на жаль, далека від ідеалу вільного ринку.

На сьогодні під державним регулюванням підприємництва слід розуміти систему правових, організаційних, адміністративних та регулятивно-контролюючих заходів держави, спрямованих на створення сприятливих умов становлення та розвитку підприємництва (сприятливого підприємницького середовища) і на його системну підтримку, а також управління державним сектором економіки для забезпечення ефективної та конкурентоздатної національної економіки.

Держава здійснює регулювання насамперед, підприємств державної форми власності. В цій формі власності держава приймає стратегічні рішення щодо досягнення мети і способу підприємницької діяльності. Використання результатів не має приватного характеру. До речі діяльність, пов'язана з виготовленням і реалізацією військової зброї, може здійснювати тільки державне підприємство. Це питання стратегічного значення держави, яке потрібно врегулювати, адже сьогодні урядові структури намагаються передати деякі стратегічні підприємства у приватну власність, що є неприпустимим. Держава регулює процеси на збільшення виробництва на підприємстві, також регулює розвиток наукових підприємств, зокрема, венчурних (ризикованих).

Венчурні підприємства працюють над втіленням у виробництво нової ідеї або продукту і спеціалізуються на проведенні, наприклад, дослідно-конструкторських робіт. Венчурні підприємства не повертають вкладені у них інвестиційні кошти і не виплачують відсотки за ними. Інвестор отримує права на всі запатентовані і незапатентовані "ноу-хау". Слід зазначити, що середній дохід на венчурний капітал у розвинутих країнах приблизно у два рази перевищує середній дохід промислових компаній. Венчурні підприємства засновуються великими компаніями, банками, страховими компаніями. Вони використовують підприємницький талант дрібних бізнесменів, їх творчу ініціативу.

Проблеми з якими сьогодні зіштовхуються торговельні компанії в Україні послаблюють економіку держави. Цим послабленням, насамперед, є відсутність підтримки з боку держави незахищених авторських і майнових прав.

Держава й надалі має регулювати процеси обмеження втручання в поточну діяльність суб'єктів господарювання при розробленні та просуванні нових товарів на ринок, через процедуру ринкового нагляду відповідно до міжнародних норм і практик країн ЄС.

Однією із складових державної політики є фінансування та страхування експорту. Ця функція покладається на державні експортно-торгівельні банки, які вправі застосовувати систему податкових пільг на імпорт технологій інноваційного продукту. Держава повинна забезпечувати функціонування інституцій фінансування та гарантування експортних операцій.

В країнах ЄС при складанні середньострокового бюджетного плану встановлюються цільові показники й індикатори результативності. Середньострокові ліміти видатків не підлягають змінам упродовж каденції уряду та не залежать від обсягу доходів, які надійшли до бюджету. Така система сприяє формуванню фінансової дисципліни й затверджених планів прибутків і видатків.

Для вирішення проблем, які сформувались у зовнішній торгівлі України пропонуються [2]:

1. Активізація заходів щодо підтримки українських експортерів для припинення падіння темпів експорту, зокрема, стимулювання експорту до країн-членів ЄС, через імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і запровадження норм міжнародних стандартів.

2. Вирішення проблем заміщення експорту важкої промисловості в результаті збільшення в структурі експорту продовольчих товарів.

3. Дотримання принципів ведення ліберальної торговельної політики і утримання від протекційних заходів у контексті введення в дію режиму зони вільної торгівлі.

4. Усунення неефективної системи відшкодування ПДВ, що є ключовою проблемою для експортерів.

На нашу думку, з метою зменшення залежності держави від імпорту енергоносіїв (газу, нафти та інших), потрібно додати п'ятий чинник – це формування енергонезалежності держави, через впровадження альтернативних видів генерування енергії (зокрема, вітрової, сонячної та ін.).

Виконання цих заходів дозволить провести зміни в просторій структурі зовнішньої торгівлі держави та забезпечити конкурентоспроможність.

Переорієнтація зовнішнього вектора регіонів України та зміни ринків збуту із звичних на міжнародні ринки. Проте у разі закупівлі товарів без використання системи PROZORO (якщо вартість предмета перевищує 50 тис. грн., але є меншою за 200 тис. грн.) замовники обов'язково оприлюднюють звіт про укладені договори впродовж одного дня з дати укладення договору.

Електронна система PROZORO створена для забезпечення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель. Для України вказана система дасть змогу уникнути зловживань у торговельній і біржовій діяльності. Як все це втілити в життя покажемо на прикладі торгівлі з Польщею. Після вступу Польщі до ЄС, польсько-українська торгівля здійснюється в рамках Угоди про партнерство та співпрацю ЄС з Україною. Одне з положень цієї Угоди передбачає створення зони вільної торгівлі.

Зона вільної торгівлі складається з дрібної «човникової торгівлі» мешканців прикордонних місцевостей, організованої «човникової» торгівлі (регулюється державними та неофіційними торгами). У дрібній «човниковій» торгівлі та більш масштабній «човниковій» торгівлі задіяні дві групи громадян: 1) дрібні «човникові» торговці, що мешкають у прикордонній місцевості, купують і продають дрібні партії товару під час поїздок через кордон; 2) діяльність других є більш масштабна та краще організована (продаж в основному контрабандних товарів).

Для подальшої всебічної економічної співпраці як в Україні так і в Польщі, необхідно створювати відповідну інфраструктуру, яка б обслуговувала торговельно-економічну сферу. У зв'язку з цим потрібно запускати державний механізм фінансової підтримки реалізації експортно-імпортних трансакцій шляхом кредитування таких операцій і їх страхування з метою забезпечення нормального функціонування інституцій, які підтверджували б достовірність і надійність торговельних партнерів і банківських установ, задіяних у таких трансакціях.

Державним інституціям слід прискорити роботу впровадження в життя українсько-польської Угоди про визнання результатів сертифікації. А це вимагає проведення взаємного атестування десятків випробувальних лабораторій в Україні і Польщі. Це дозволило б зняти чимало проблемних питань для українських і польських підприємств при здійсненні процедур отримання сертифікатів відповідності імпортних товарів вимогам національних стандартів та вимогам ЄС.

Важливим елементом в польсько-українських відносинах залишається єврорегіоналізація. Проте для того, щоб польсько-українські регіони функціонування, як наприклад, польсько-німецькі, Україні їх слід формувати «знизу» на економічних інтересах сілрад, гмін. У протилежному випадку мова про українсько-польську єврорегіоналізацію залишається проблемою (йдеться про нинішні не діючі польсько-українські єврорегіони «Карпати», «Буг», які раніше сформовані «зверху» на рівні обласних адміністрацій, воєводств без врахування інтересів «знизу»).

Польща як і інші країни ЄС стає лідером у розробці електронних технологій. Вона забезпечила собі монопольне становище у розробці новітніх електронних технологій, забезпечила монопольне право контролю інформаційних потоків. Польща як і інші країни заходу реалізують на світовому ринку товари вищої якості. Вони встигають оновити свою технологічну базу та налагодити випуск нового покоління продукції до того, як решта країн в т. ч. і Україна встигнуть досягти їхніх вторинних стандартів.

Найрозвиненіші країни мають надприбутки. За ними йдуть держави виробники товарів. Найменш доходів у тих, хто змушений спеціалізуватися на експорті сировини, зокрема, сільськогосподарської. Як член ЄС, Польща прийняла всі правила товарообміну. Для України, як імпортера товарів з Польщі, це означає зниження середньої митної ставки на імпортовані товари. Натомість для експортерів з ЄС, зокрема Польщі, це означає збільшення конкурентоспроможності товарів, що виробляються в Польщі.

Для зниження фінансової залежності України слід розробити довготермінове стратегічне управління державним зовнішнім боргом, здійснити адміністративні заходи щодо припинення відтоку капіталів з країни. Зокрема, йдеться про контроль над експортними цінами, повернення валютної виручки бартером у зовнішній торгівлі, постійні митні процедури, посилення боротьби з контрабандою, розрахунками через офшорні зони.

Однією із складових державної політики фінансування та страхування експорту виступають державні експортно-імпортні банки. Крім них, виконанням даних функцій займаються галузеві міністерства, агенції співробітників з міжнародного розвитку. В багатьох країнах діє система податкових пільг на імпорт технологій інноваційної продукції. Система політики підтримки експорту повинна базуватись на державному рівні торговельної підтримки. В основі даного регулювання повинні знаходитись можливості закордонних ринків.

У сучасній економіці посилення ролі фондового ринку трансформує значення фондових бірж. Динаміка фондових індексів є більш «вживаною» інформацією у фінансовому менеджменті на всіх рівнях управління, зокрема державному. На «старих ринках» фондові біржі є потужними фінансовими центрами.

В Україні поки-що не вдалося отримати відповідні стимули для зростання фондових бірж. Торгівля цінними паперами в Україні сконцентрована переважно на позабіржовому сегменті. Адже учасники ринку (з особистих міркувань) не зацікавлені у проведенні операцій на фондових біржах.

Розвиток біржової діяльності відіграє важливу роль у ринковій економіці, забезпечуючи можливість хеджування ризиків, спекуляцій та прогнозування цін. Біржа, як установа, створюється для забезпечення регулярного функціонування організованої торгівлі товарів, валюти, цінних паперів, оформлення угод купівлі-продажу. Торгівля здійснюється партіями (лотами), стандартними контрактами.

У розвинутих країнах біржі є: місцем реалізації результатів діяльності виробників; інструментом реалізації законів конкуренції; джерелом залучення та перерозподілу капіталу; формою оптимізації економічних відносин між попитом і пропозицією [3, с.76].

В Україні фондові біржі не здатні повноцінно виконувати свої функції. Державні адміністративні заходи в цьому напрямку будуть неефективні. Мову слід вести про забезпечення ринкових (фінансово-ринкових) переваг для тих корпорацій, які забезпечують високий рівень фінансової комунікації, стабільність.

Правові умови створення та діяльності бірж на території України регламентуються державними нормативно-правовими актами і контролюються державою. Україною прийнято Американську модель державного регулювання біржових ринків. Дана модель передбачає співпрацю професійних посередників і внутрібіржове регулювання.

Основними видами біржових угод є: 1) форвардні угоди – передача прав і обов'язків стосовно реального товару з відстроченим терміном його поставки; 2) ф'ючерсні – взаємна перевага прав і обов'язків стосовно стандартних контрактів на поставку біржового товару; 3) опціонні – коли здійснюється поступка прав на майбутню передачу прав і обов'язків стосовно біржового товару або контракту на поставку біржового товару; 4) звичайні торгівлі – коли взаємно продаються права і обов'язки стосовно реального товару.

Сьогодні кількість бірж в Україні є однією з найвищих у світі, за даними державного комітету статистики [4], починаючи з 1992 року до 2015 року їх кількість постійно зростає, зокрема впродовж 2000–2015 рр. зросла у 1,6 рази з 339 до 555 одиниць. Проте ефективно функціонують лише 10 з них [5].

У багатьох країнах світу функціонує тільки одна біржа (Швеція, Швейцарія, Нідерланди) в Англії - 5, у США - 11 фондових і 30 товарних.

Модель розвитку біржової діяльності в Україні ще досі не сформована, а практика біржової архітектури не створила кола біржових товарів, не запровадила торгівлі стандартизованими контрактами на жоден з базових активів. Діяльність біржі потребує чітких правил регулювання, які регламентуються актами та контролюються державними й громадськими комісіями.

В Україні серед проблем наявних майбутніх бірж та біржової діяльності слід назвати:

1. Залучення більшої кількості суб'єктів господарювання до участі у біржових торгах;
2. Зменшення та оптимізація кількості бірж шляхом удосконалення державної політики (прозорість, удосконалення конкурентних відносин);
3. Впровадження інноваційних інструментів маркетингу і торгівлі, заснованих на телекомунікаційних та інтерактивних технологіях.

Крім цього до особливостей біржової діяльності в Україні слід віднести той факт, що в нинішніх умовах олігархічним кланам фірма взагалі не потрібна. Їм краще домовитись з корумпованими чиновниками і все вирішити кулуарно, не соромлячись шокованого суспільства. А стандарти країн Європи вигідні лише окремим олігархічним корумпованим структурам на фондовому ринку України, які не проти консолідувати всі акції під своїм контролем. Монополізація великих пакетів акцій є загрозою для економіки України, адже фондовий ринок за такого стану закривається для інвесторів.

В Україні запущена система примусового викупу акцій (проте ряд акціонерів не згодні з таким примусом) та позбавляти їх права власності не можна, адже більшість з них є активними учасниками фондового і фінансового ринків країни. До них зокрема належать як банки, так і страхові компанії, компанії з управління активами, пенсійні фонди, фізичні особи, які мають рахунки в цінних паперах і оплачують їх.

Висновки. Регулювати українське підприємництва, торгівлю та біржову діяльність повинна незалежна від тиску грошових інвесторів виконавча влада, не залежно від важелів чи електронного діловодства.

Формування глобальної інноваційної економіки вимагає від держави підтримки щодо впровадження нової техніки, а в нинішніх умовах (в умовах російської агресії) посилення підприємництва ВПК.

Державне підприємство регулюється безпосередньо через правові, організаційні, адміністративні та регулятивно-контролюючі заходи держави.

Держава повинна забезпечувати функціонування інституцій фінансування та гарантування експортних операцій шляхом фінансування та страхування, через надання податкових пільг на імпорт технологій інноваційного продукту.

Ефективність роботи бірж залежить від своєчасного освоєння і впровадження в практику нових регулятивних методів і технологій біржової торгівлі, створення й організації роботи біржових складів, формування біржових товарних ринків, зокрема, енергетичного та розширення номенклатури аграрної продукції. Стан розвитку біржової торгівлі є важливим індикатором ділової активності та конкурентоспроможності економіки країни.

1. Первушин А. Проект «Електронна держава» можливий в Україні уже вчора. // (Industrial innovation group). URL: <https://glavcom.ua>.
2. Карп'як М. О., Поладинець Н. М. Зовнішньоекономічна діяльність рейтингів України в умовах російської агресії: структурні особливості / М. О. Карп'як, Н. М. Поладинець // Регіональна економіка. – 2016. – №1. – С.56.
3. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність [Текст] : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. – 572 с.
4. Державний комітет статистики України: Статистична інформація. Внутрішня торгівля. Кількість бірж України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) // Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/contacts/>

References

1. Pervushyn, A. Proekt «Elektronna derzhava» mozhlyvyi v Ukraini uzhe vchora [The Electronic State project is possible in Ukraine yesterday]. Retrieved from : <https://glavcom.ua>. (in Ukrainian).
2. Karpiak, M. O. & Poladynets, N. M. (2016). Zovnishnoekonomichna diialnist reitynhiv Ukrainy v umovakh rosiiskoi ahresii: strukturni osoblyvosti [Foreign economic activity of ratings of Ukraine in the conditions of Russian aggression: structural features]. Rehionalna ekonomika. №1. S.56. (in Ukrainian).
3. Pidpriyemnytstvo, torhivlia ta birzhova diialnist [Tekst]. (2018). [Entrepreneurship, trade and exchange activities] : pidruchnyk / za zah. red. d.e.n., prof. I. M. Sotnyk, d.e.n., prof. L. M. Taraniuka. Sumy : VTD «Universytetska knyha». 572 s. (in Ukrainian).

4. Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy: Statystychna informatsiia. Vnutrishnia torhivlia. Kilkist birzh Ukrainy. Retrieved from : <http://www.ukrstat.gov.ua>. (in Ukrainian).
5. Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku (NKTsPFR). [National Securities and Stock Market Commission (NCSSMC)] // Ofitsiinyi veb-sait. Retrieved from : <https://www.nssmc.gov.ua/contacts/> (in Ukrainian).

STATE REGULATION OF MODERN TRENDS OF ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND EXCHANGE ACTIVITIES DEVELOPMENT

I. Mihasiuk, B. Kosovych

Ivan Franko National University of Lviv

The peculiarities and directions of state regulation of modern tendencies of entrepreneurship, trade and stock exchange activity development are investigated. The modern challenges in the state regulatory processes of entrepreneurship and e-bookkeeping development are identified. The political and social realities of the domestic present, extreme conditions of its development, stabilization measures of the state, entry of digitization into the Ukrainian environment, protection of interests of economic entities, the development of military-industrial complex (MIC) in the conditions of Russian aggression and the need to enhance the development of entrepreneurship (of a small innovative, in particular) are considered.

To reduce the financial dependence of Ukraine, a long-term strategic management of public external debt should be developed, and administrative measures should be taken to stop the outflow of capital from the country. In particular, it concerns the control of export prices, the return of foreign currency barter profits in foreign trade, constant customs procedures, intensification of the fight against smuggling, settlements through offshore zones.

State entrepreneurship is regulated directly through legal, organizational, administrative and regulatory-control measures of the state.

The state should ensure the functioning of the institutions of financing and guaranteeing of export operations through financing and providing insurances, by the means of tax privileges for the import of technologies of innovative product.

The importance of the state in providing institutions of financing and guaranteeing of export is substantiated. The article proposes measures to solve the problems that have arisen in the foreign trade of Ukraine, strengthening the role of the stock market and stock market activity.

Today state regulation of entrepreneurship should be understood as a system of legal, organizational, administrative and regulatory-control measures of the state aimed at creating favorable conditions for the formation and development of entrepreneurship (favorable business environment) and its systematic support, as well as management of the public sector of the economy to ensure effective and a competitive national economy.

The efficiency of stock markets activity depends on the timely development and implementation of new regulatory methods and technologies of stock trading, the creation and organization of stock arsenals, the formation of stock goods markets, in particular, of the energy one and expansion of agricultural products nomenclature.

The state of development of stock trading is an important indicator of business activity and competitiveness of the country's economy.

Keywords: state regulation of entrepreneurship, trade and stock exchange activity development; e-state, innovative entrepreneurship, digitization.